

Recenzní posudek na disertační práci Mgr. Petry Honsové
Jiří Hálek a Jiřina Třebická:k herectví činoherního klubu a 60. let

Divadelní fakulta AMU

Praha 2014

Hned zpočátku konstatuji, že Petra Honsová sestavila text, který je možné bez váhání označit za ukázkový; tak by totiž měly být prezentované a tak by měly vyznívat rozbory umělecké práce. Tedy nikoliv jen více či méně vábivé a vzrušující náhledy do soukromých životů, jak jsme toho dnes často svědky v produkcích biografii.

Struktura práce je zřejmá již z názvu. V centru zájmu autorky jsou herecké osudy Jiřího Hála a Jiřiny Třebické. Jsou zasazené do divadelní atmosféry šedesátých let minulého století a specificky do atmosféry Činoherního klubu. Dlužno říci, že se autorce daří všechny tyto tři roviny velmi dobře propojovat a výsledkem je barvitý dokument herců, divadla i doby.

Herecký osud Jiřího Hála autorka odkrývá s cílem postihnout jedinečnost Hálkovy tvorby (tak tomu je i druhé části práce, věnované Jiřině Třebické). Děje se tak především na analýze vybraných klíčových inscenací v Činoherním klubu (zmiňme alespoň Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho, Bludiště, Piknik, Mandragoru, až ke Zlatému kočáru na počátku 70. let). Tvorba Jiřího Hála ani Jiřiny Třebické nebyla zatížena image superhvězdy. Jakoby paradoxně se o to více daří autorce v první části práce upozorňovat na jemné detaily v herecké práci Jiřího Hála a jeho podíl na ansámblovém herectví, tak typickém právě pro Činoherní klub té doby. Souběžně s rozborem umělecké práce zmíněných herců je v předložené práci upozorněno na přínos dalších klíčových postav tvořících v Činoherním klubu. Za všechny je třeba jmenovat alespoň Ladislava

Smočka, Alenu Vostrou a Jaroslava Vostrého. Autorka pochopitelně upozorňuje na celou řadu dalších významných herců a režisérů, bez kterých by Činoherní klub nebyl tím, čím se stal. V této souvislosti se autorky ptám na její názor na to, jestli (a v čem) existuje v dnešní práci souboru Činoherního klubu návaznost na onu tradici šedesátých let a v čem je to dnes naopak již jiné. Další otázkou by mohl být zajímavý vztah ansámblového a osobnostního herectví v Činoherním klubu. Jak se tyto dva fenomény propojovaly, jak vedle sebe koexistovaly ?

V druhé části se Petra Honsová věnuje herečce Jiřině Třebické. Ta už dnes není příliš známá a sama by patrně o osud blyštivé hvězdy nestála – jak to vyplývá z jemné osobnostní kresby. A přitom právě předložený text zcela přesvědčivě ukazuje Jiřinu Třebickou jako vpravdě jednu z nejpozoruhodnějších českých hereček. V dokumentování osudů a tvorby Jiřiny Třebické využívá autorka s prospěchem opět (jako i v případě Jiřího Hála) osobních výpovědí významných osobností: Jana Kačera, Jaroslava Vostrého, Ladislava Smočka anebo Evalda Schorma. Osobnostní herectví a herecká dramaturgie najednou před námi vyvstávají nikoliv jako nějaké teoretické, intelektuální koncepty, ale jako reálné, 'žité', podoby tvorby. Samozřejmě, že je to vše probírané a zmiňované ve vazbě na tvorbu a osudy Jiřiny Třebické (a v předchozí části i Jiřího Hála). Vždyť právě Jiřina Třebická byla herečkou tak výrazně uplatňující svoji tělesnou energii, ona byla herečkou stavící na obrazivosti (spíše než na práci s vnitřní myšlenkou, s tezí, jak na jednom místě uvádí Petra Honsová, když je řeč o srovnání herectví Třebické a Galatíkové).

Text Petry Honsově tedy není zdaleka pouze o životních osudech a herectví Jiřiny Třebické a Jiřího Hála. Je to jemná studie o jistém období českého divadla a jeho osobnostech a potažmo i atmosféry společnosti. Autorka shromáždila materiál z publikovaných i nepublikovaných studií, osobních výpovědí pamětníků a výsledkem je mimořádně poutavý obraz

doslova vyzývající ke čtenářovu dotváření a domýšlení a hledání dalších možných souvislostí a s dnešní podobou scénické tvorby. Při četbě si jako čtenář uvědomuji, jak pečlivost autorčina zpracování životních osudů a uměleckých témat dvou herců přímo volá po podobně zasvěcené studii i ostatních v textu zmiňovaných umělců. Za všechny zmíním alespoň osobnost Evalda Schorma (jsem v tom patrně ovlivněn i osobním setkáním s tímto vynikajícím umělcem). A například právě v souvislosti s myšlenkami Evalda Schorma se nabízejí zajímavé asociace k již zmíněnému osobnostnímu herectví. Petra Honsová připomíná Schormovu poznámku o bytí 'hercem před věčností'. To jakoby směřovalo k závěru, že přece nejde o to tvořit postavu □pouze□ skrze svoji vlastní osobnost, ale jaksi na pozadí vztahování vlastní osobnosti k něčemu, co ji přesahuje, tedy na pozadí hledání (ať už jakési archetypálnosti nebo věčnosti atp.)

To všechno Petra Honsová píše tak poutavě, jakoby se právě vracela z oněch představení, která nám živě a barvitě vykresluje. A opět: nejde jen o Jiřího Háalka a Jiřinu Třebickou. Petra Honsová přispívá k dokumentaci českého herectví na vysoké úrovni, která, zdá se mně, v naší současné publikační tvorbě chybí. Nejde jí o honbu za senzacemi a vzrušujícími životními epizodami protagonistů. Jeví se mně to tak, že díky podobným textům můžeme hlouběji pochopit jinak tajemný fenomén osobnostního herectví, který se u nás rodil právě v Činoherním klubu.

**Předloženou disertační práci Mgr. Petry Honsové doporučuji
k obhajobě i k následnému publikování.**

Praha, 17.3 2014

Jiří Šípek